

prav pri kurilu 32 cm. debela ter sme še le v veči visokosti le 16 cm. znašati.

Ostro prepovedano je, dimnike postavljati na trame, jih naslanjati na lesovje, v zidovje dimnikov vtikati rante za prekajenje ali vlagati kakošno koli lesovje.

Nepokrita ognjišča (svetla ognjišča) s tako odpeljavo za dim, ki je deloma iz desek sestavljena, deloma pa zidana, niso dopuščena. Taka ognjišča, ki se morebiti nahajajo v sobah, se smejo le takrat dopustiti, če imajo po predpisu izdani dimnik, ki nima nobene tuljave v drug dimnik, in če je v dimni tuljavi narejena železna zaklopnica za zapor.

Dim iz železnih ognjišč ali od kotlov za perilo in kuho dopeljavati je dopuščeno; vendar morajo vse dopeljave dima iz stranskih kurjav, kakor iz železnih ognjišč, kotlov, peči, praviloma napravljene biti iz železnega pleha ali lončenih cevi, ki se dajo razdjati in imajo v prečniku najmanj 11—13 c. m., ustje pa, po katerem gre dim v kuriše, se mora narediti v taki visokosti, da se lahko do njega pride.

Zaporne zaklopnice na odpeljavnih cevéh pri pečéh v sobah so prepovedane.

§. 35. Dimniki, v katerih se mora laziti (lezljivi dimniki), morajo najmanj 5 dm. v kvadratu, ozki (ruski) najmanj 16 cm. v prečniku imeti.

Vsi dimniki se imajo v svoji visokosti najmanj 13 dm. čez streho izpeljati.

Znotraj morajo biti dimniki gladki ter se morajo, če je le mogoče, navpik postaviti. Jih na pošev postavljati pod 60 stopinj k ravnoležni črti ni dopuščeno.

Parne dimnike in sploh dimnike za velike kurjave je tako sezidati, da se sosedščini ne delajo nobene nadlege. Prevideti se morajo z zaklopnico ali zatilnikom, in če je treba, z iskrolovcem.

Na visokih, prosto stoječih dimnikih se morajo napraviti krampeži.

§. 36. Ruski dimniki.

Ruske (valjevite ali cilindrate) dimnike je rabiti samo pri pokritih kurjavah; ti ne smejo imeti za enojno kurjavo manj kot 16 cm., za več kurjav vkup pa ne pod 21 cm. v prečniku. Da je moči take dimnike snažiti, morajo imeti dvojne železne in zatvorljive snažilne durice na podstrešnem prostoru.

Ako je več tacihih snažilnih duric skupaj, morajo imeti vrh tega še zatvorljiva vrata, s katerimi se pokrивajo.

Snažilne durice morajo biti, kar je mogoče, daleč proč od vsega lesovja, in kjer ni moči se tega ogibati, naj se lesovje zavaruje s kakim ognja varnim gradivom.

Za snaženje ruskih dimnikov se utegnejo napraviti na strešnem slemenu tudi mostički, in potlej ni treba železnih snažilnih duric pod streho.

Ruski dimniki se pa smejo rabiti samo pri nezgorljivih poslopijih, ki so tako pokrita, da so ognja varna.

§. 37. Število dimnikov.

Dimnike je tako izpeljati, da vsaka skupina kurjav v posamnih nadstropjih dobi svoj lastni dimnik.

§. 38. Cevi (tuljave, trobe) za dim.

Prepovedano je dimne cevi (trobe) iz hiš obračati proti ulicam ali na dvorišča. Kjer take cevi obstojé, se imajo odpraviti v dobi, ki jo določiti mora gosposka.

Le tam se smejo izjemoma obdržati, kjer niso nikomur v nadlego in se ni ognja bati.

§. 39. Dimnice, kadilnice.

Dimnice se morajo posebno dobro obokati in z železnimi vratami zapirati, tla se morajo pokriti ognja

varno in rante za meso (ražnji) ne smejo biti preblizo dimnika. Luknjica za dim se mora narediti na strani, ne pa pri tleh.

§. 40. Krušne peči, kuriša, hišice za parne kotle.

Krušne peči, peči, v katerih se kuri s segretim zrakom, in kuriša v obrtnijske namene se smejo staviti samo na zidanih podstavah na prostoru, ki je obdan z debelim, v obok zidanim zidovjem, in morajo imeti ognja varna vrata.

Takošna kuriša, kjer obstojé na zunanji strani poslopja, se morajo odpraviti. (§. 72.)

Prostori, ki so odločeni za velike kurjavne naprave, se morajo obokati in morajo dobiti ognja varna tla.

Pri manjših kurjavnih napravah je zadosti, da je le to, kar je najbliže kurišu, namreč da so dimnikov plašč in tla narejena ognja varno in so kuriša spravljena pod oboke, ki so popolnoma ognja varni.

Peči z železnimi nogami morajo stati na kamnitem ali opekinem tlaku. Kurjavna ognjišča se morajo sezidati najmanj 8 dm. zvišana od tál.

Izhodi iz kurilnih delalnic se imajo napraviti proti dvorišču, ne pa na ulice ali na cesto. (§. 72.)

Hišice za kotle pri parnih mašinah se imajo napraviti ločene od družih poslopij, na pritličju v neobokanih lahko pokritih prostorih, in vselej tako, da kurjava kotla popolnoma zaprta ostane.

Parni kotel postaviti pod kako delalnico je prepovedano brez pogoja.

§. 41. O dopušenosti obratnih naprav vseh obrtnij, katere svojo obrtnijo opravljajo s kuriši, parnimi mašinami ali vodnimi napravami, ali katere utegnejo po zdravstvu škodljivih vplivih, po nevarnih obrtnih načinih, po smradu ali po nenavadnem hrupu soseščini v nevarnost ali nadlego biti, zapopade obrtnijski red določbe, katerih se je držati. (Dal. prih.)

Slovansko slovstvo.

* Lepoznanski list „Srbska Zora“, katero izdaje v Beču že več let dobroznani gosp. Kosta Mandrović, vabi v posebnem pozivu k obilni naročbi za novo leto 1876. Sploh je znano, da se mora v današnjih dneh vsak izobražen Slovenec seznaniti s slovstvom naših južnih bratov, da se tako v sedanjih, za naš duševni in materijelni obstanek silno važnih časih utrjuje medsebojna bratovska vez, ki nas objemlje. Kakor g. izdatelj v svojem pozivu naglašá, morejo se narodi le potem, ko so si ustvarili svojo književnost, povzdigniti med druge izobražene Evropske narode, ki stojé že na vrhuncu moči in časti. — „Srbska Zora“ bode tudi v prihodnje donášala poleg slik: *pripovedke in novele od novejših slavnik, kakor tudi prevode starih pisateljev; životopise vseh narodov, podobe slovanskih in tujih ljudstev; popise zemlje, potopise iz Srbije in drugega sveta; historične črte in članke iz prirodoslovja in drugih véd in razprave o umetnosti; črtice o znamenitih dogodkih po sveti v poduk, o iznajdbah itd.; književni pregled in kritike.* (Zato prosi g. vrednik izdatelje knjig, da mu ob pravem času pošiljajo svoja dela.) Dalje obeta donášati list tudi v podlistku *humoristične slike, rebuse*, za koje bode dajal nagrade, *uganjke* in druge enake stvari. Iz tega programa se vidi, da bode postal list zopet jako zanimiv, in ker je poleg vsemu temu cena prav nizka, ga najgorkejše priporočamo vsem Slovencem, ki so — kar skoraj morajo biti — prijatelji Srbske književnosti. Cena Srbski Zori je za celo leto 4 gold. 80 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za 3 mesece 1 glđ.

20 kr. Naročnina naj se pošilja: „An die Administration der „Srpska Zora“ III., Pragerstrasse Nr. 13 in Wien.

Izhajala bode „Srpska Zora“ prvega dne vsacega meseca na treh celih polah in prinašala vselej do sedem slik. Siromašnim šolskim bukvarnicam, ako prosijo za-nj, pošilja se list zastonj. — Gosp. naročniki, ki plačajo naročnino za celo leto naprej, dobodo za premijo prekrasno sliko mladega umetnika Jurija Krstića.

Politične stvari.

Kam merijo nove šolske postave?

Nam to že dolgo ni nobena skrivnost, al žalibog, da je še mnogo tacihi mož, tudi v viših duhovskih krogih, ki tega ne vedó ali pa če tudi vedó, nočejo kazati, da vedó, zaljubljeni v oni glasoviti „modus vivendi“, ki se po naše dobro imenuje „šviga švaga čez dva praga“.

Slavnoznani Tirolski poslanec profesor Greuter je cilj in konec novih šolskih postav, ki so iz Pruskega priromale k nam, z malo besedami tako jasno odkril v izvrstnem svojem spisu, ki je v števil. 357 „Vaterland-a“ natisnjen*), da, kdor ni popolnoma gluhi in slepi, mora spoznati, kam merijo nove postave za ljudske šole. In kar je zlatega denarja vredno v Greuterjevem govoru, je posebno to, da cilja in konca teh novih postav ne vinta iz svoje glave, kateri bi se „ultramontanizem“ podtikati utegnili, ampak da ta cilj in konec kaže po lastnih besedah tistega časnika, ki je znan kot glasilo ministersko — „Neue fr. Presse“, ki tedaj je avtentično tolmačenje novih postav. Čujte, kaj prof. Greuter pravi:

„Mi v Tirolih imamo zdaj črno na belem, da je „Neue fr. Presse“ pravo zadela, ko je že 3. novembra 1874 izpovedala se od besede do besede tako-le: „Ne sodnije nemške, nemški modrijani bodo odločili v premaganji Rima. Kmalo kmalo bo papeštvo politično osamljeno. Prizadevanje Nemčije mora odslej meriti na to, da se (rimski) kurija duševno zapre. Kako bi se to naredilo? V šoli! — Ne državni pravdnik, pač pa razsvitljenje duha in poduk bosta učinila, da bo papež postal nenevaren puščavnik, katerega bodo, kakor zdaj diplomati, tudi duše popustile.“ — Odpad od cerkve — to je tedaj tisti cilj, katerega nameravajo doseči po šoli. Zato je jasno, da morajo vzeti ves vpliv do šole ravno onim, ki imajo po prisegi in dolžnosti skrbeti, da sv. očeta duše ne zapusté, zato je jasno, da se ravno oni list tako navduša za „svobodno šolo“ v Tirolih, kakor noben drugi, ker le pre-dobro vé, zakaj? Mi pa se ne le zanašamo na pravico svojo, imamo tudi trdno zaupanje v svojem srcu, da bo ta pravica slednjič zmagala. Ministerstva in sistemi se preminjajo, narod v Tirolih pa bo ostal, kakor je, narod, ki se v dôbi najgršega materijalizma še kot narod navdušuje za duševno idejo, ki se zato tim trdneje poprime cerkvenega glavarja, čim bolj ga vsi velikaši tega sveta zapuščajo; reven je gledé posvetne moči, a vsak dan postaja bogateji po ljubezni in zvestobi onih, ki v njem časté Kristovega namestnika. Tirolska duhovščina zdaj vé, kaj bi radi dognali z novo

šolo, in to spoznanje je odločilno za prihodnost našo. Vsem vladam pa veljá resnični izrek: Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem! Danes meni — jutri tebi!“

Kar se kaže, je to prvo izdajanje „S. Z.“. Nosi se že po pravici kose — pasiven so vole ne bode nobeden blagoniseln razum čega je strast

Bosniški renegati.

Slavni dr. Kapper, ki je o jugoslovanstvu mnogo izvrstnih spisov na svitlo dal, je v časniku „Slavische Blätter“, ki jih je leta 1865 Abel Lukšić na Dunaji izdajal v zanimivem članku „Slavisch-kulturhistorische Betrachtungen“ popisaval: „die Dinnarischen Alpen und ihre Anlande“, in tukaj govoril o Hercegovini in o Bosni.

Ta članek med drugim kaže, da renegat, to je odpadnik od naroda svojega in njegove vere, je po vsem svetu hudič, in tak je tudi poturčeni Bosnjak. Dr. Kapper o Bosnjakih, to je tacihi, ki so kristijansko vero zatajili in Mohamedanci postali, piše v omenjenem članku tako-le: „Še le potem, ko se je fanatizem Bosniških odpadnikov pred 20 leti užgal do revolucije zoper Turškega sultana, je Turška vlada za potrebno spoznala Hercegovino in Bosno združiti pod eno glavarstvo.“

Tu je Turek najhujšo rano vsekati Srbskemu slovanstvu, ker je od nekdanj enotni narod v dva tabora razdružil, ki se nikdar več sprijaznila ne bota. Bosnjaki, ki so se poturčili, dobili so celo deželo kot gospodarji v lastnino, oni pa, ki so kristijani ostali, postali so jim podložni s tlako in desetino; uni imajo vse častne in mastne službe, ti pa še domovine nimajo; uni vlada v vsem in deli pravice kakor mu drago, tega pa tlači samovolja unega. Nasledek teh nenaravnih razmer je pa ta, da nasprotno sovraštvo razjeda vse vrste ljudstva. Poturčeni Bosnjak, čeravno po svojem jeziku, po svojem imenu in po svojih zgodovinskih spominih Slovan, nikogar na svetu huje ne sovraži, kakor kristijanskega brata svojega rodu, — kristijanskega Bosnjaka (rajo), čeravno se je v svojih običajih že zeló turštva navzel, ne boli nasproti nič družega tako hudo, kakor to, da ga tlači jarem slovanskega njegovega brata, zato ni nikdo zmirom tako pripravljen za punt zoper odpadnike svojega naroda kakor on. Ker poturčeni Bosnjak stoji in pade s Štambulom (turštvom), zato se lahko razumeva in to tudi mnoge skušnje potrjujejo, da v Bosni kristijani nimajo hujih sovražnikov, kakor so Bosniški odpadniki, — kristijani pa hrepenijo po rešitvi iz Turškega jarma in tužnega srca gledajo v Srbijo, Črnogoro in Hrvaško, kakor se jim od tū ali tam včasih kaka lučica upanja prikaže, ki pa se je dosihmal zmirom kot goljušiva veša skazala.“

Ker je v resnici še danes to vse tako, kakor je dr. Kapper leta 1865 pisal, je jasno kot beli dan, da vse reforme, ki jih zdaj zopet Turška vlada obeta za pomirjenje vstaje v Hercegovini in Bosni, niso piškavega oreha vredne, in da tako ali tako mora propasti Turško gospodstvo na Balkanu, kajti če se kristijanom ne zboljša stan v Hercegovini in Bosni, se bode punt ponavljal vsak čas, — če pa bi Turška vlada hotela res kristijanom v teh deželah zboljšati njihov stan, vzdignejo se poturčeni Bosnjaki zoper vlado, ker jih ni volja od svoje mogočnosti in sebičnosti odstopiti in ne za las poboljška dati kristijanom.

Mnogovrstne novice.

* Vino se od novega leta počenši v javni kupčiji prodaja po hektolitrih, ki držijo 10 bokalov ali pintov manj kakor 2 vedri. — Tako ukazuje minister kupčijstva.

*) Kar poslanec Greuter v „Vaterl.“ piše, to je nameraval govoriti v državnem zboru, al zavoljo bolehnosti ni mogel priti k seji. Besede te so namenjene Stremajerju, ki je hotel, da se v Tirolih vzame duhovščini ves vpliv do šole.